

BS 02_19

Identifikace rizik Ooz

STATEK

Fakulta zemědělská a technologická
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Sídlo:	Studentská 1668, 370 05, České Budějovice
IČ.	600 76 658

Pracoviště: Účelové zařízení Čtyři Dvory
Odpovědná osoba: Ing. Petr Kratochvíl, CSc.
Datum zpracování: 22. 2. 2019
Datum aktualizace: 1.6.2022

Autorizace:

1	1.6.2022	Ing. Karel Lichtneger; OZO BOZP eč: VUBP/960/PREV/2020				
Revize	Datum	Jméno	Podpis	Datum	Jméno	Podpis
		Autor		Vydal		

OBSAH:

1. ÚČEL	3
1.1. Tato OS stanovuje závazný postup a povinnosti při prevenci rizik	3
2. PLATNOST	3
2.1. Tato OS platí pro všechna pracoviště.	3
3. ZKRATKY, DEFINICE	3
3.1. Zkratky	3
3.2. Definice	3
4. ZODPOVĚDNOSTI, PRAVOMOCI	4
4.1. Zodpovědnosti	4
5. IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ, HODNOCENÍ A OMEZOVÁNÍ RIZIK	4
5.1. Provedení	4
5.2. Hodnocení rizika	4
5.3. Kritéria k hodnocení rizika $R=P \times N \times H$	4
6. ZÁSADY POSTUPU PŘI IDENTIFIKACI A HODNOCENÍ RIZIK BOZP	5
7. HODNOCENÍ RIZIK- METODIKA	5
7.1. Identifikace nebezpečí	5
8. CHARAKTERISTIKA ORGANIZACE Z HLEDISKA RIZIK	6
9. URČENÍ SKUPINY RIZIK – SBĚR DAT	6
10. RIZIKA	18
11. ZÁVĚR	19

1. ÚČEL

- 1.1. Tato OS stanovuje závazný postup a povinnosti při prevenci rizik

2. PLATNOST

- 2.1. Tato OS platí pro pracoviště na statku, případně obdobná pracoviště.

3. ZKRATKY, DEFINICE

3.1. Zkratky

V této OS jsou použity tyto zkratky:

BOZP	- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ZP	- Zákoník práce
Vyhl.	- Vyhláška
BT	- Bezpečnostní technik
PO	- Požární ochrana
OOPP	- Osobní ochranné pracovní prostředky
BP	- Bezpečnost práce
OOZ	- Odborně způsobilá osoba
VZ	- Vedoucí zaměstnanec

3.2. Definice

- 3.2.1. **Riziko** - je “kombinace pravděpodobnosti a rozsahu možného zranění nebo poškození zdraví zaměstnance, vystaveného v pracovním procesu jednomu nebo více potencionálním zdrojům pracovních úrazů nebo ohrožení zdraví zaměstnance”. Mezi rizika patří všechny zdroje úrazů, průmyslové škodliviny, nadměrné teplo nebo chlad, záření, elektrická energie apod..
- 3.2.2. **Prevence rizik.** Pod tímto pojmem se rozumí veškerá ustanovení nebo opatření, která jsou zavedena nebo se plánují na všech stupních činnosti společnosti k prevenci nebo snížení rizik. Proces, jehož cílem je optimalizace rizika se nazývá hodnocení a řízení rizik. První část tohoto procesu, která se zabývá identifikací, hodnocením a srovnáním rizik, přináší podklady pro druhou část procesu, ve které jsou přijímána opatření pro jejich snížení na minimální míru. Nelze-li rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno.
- 3.2.3. **Místní provozní bezpečnostní předpis-** předpis zaměstnavatele upravující zejména pracovní technologické postupy pro používání zařízení a pravidla pohybu zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích.

4. ZODPOVĚDNOSTI, PRAVOMOCI

4.1. Zodpovědnosti

Všichni zaměstnanci a jiné osoby jsou povinni seznámit se s tímto dokumentem a počínat si tak, aby eliminovali rizika.

5. IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ, HODNOCENÍ A OMEZOVÁNÍ RIZIK

5.1. Provedení

Pracovník (OOZ), nebo firma pověřená zpracováním identifikace, hodnocení a omezování rizik, zpracuje na základě podkladů vedoucích zaměstnanců „List identifikace nebezpečí“ pro jednotlivé činnosti.

Posoudí ve spolupráci s vedoucími zaměstnanci, zda opatření jsou prováděna a dostatečně účinná.

5.2. Hodnocení rizika

Hodnocení rizika bude na základě podkladů provádět odborně způsobilá osoba v oblasti BOZP. Je nutno zhodnotit veškerá rizika, která jsou spojena s každým identifikovaným nebezpečím, a na základě stanovené míry rizika určit priority opatření k omezení rizika. Identifikaci nebezpečí, hodnocení rizika a postupy omezování rizika je třeba podrobovat dokumentovanému hodnocení jejich efektivnosti a v případě nutnosti je upravovat.

5.3. Kritéria k hodnocení rizika $R=P \times N \times H$

5.3.1 Pravděpodobnost vzniku a existence rizika (P)

1. Nahodilá
2. Nepravděpodobná
3. Pravděpodobná
4. Velmi pravděpodobná
5. Trvalá

5.3.2 Pravděpodobnost následku - závažnosti rizika (N)

1. Poškození zdraví bez pracovní neschopnosti
2. Poškození zdraví s pracovní neschopností
3. Vážnější úraz vyžadující hospitalizaci
4. Těžký úraz s trvalými následky
5. Smrtelný úraz

5.3.3 Názor hodnotitele na závažnost (H)

1. Zanedbatelný vliv na míru nebezpečí a ohrožení
2. Malý vliv na míru nebezpečí a ohrožení
3. Větší vliv, zanedbatelný na míru nebezpečí a ohrožení
4. Velký a významný vliv na míru nebezpečí a ohrožení
5. Více významných a nepříznivých vlivů na závažnost a následky ohrožení a nebezpečí

5.3.4 Hodnocení míry rizika (R)

• Bezvýznamné riziko	0 - 3
• Akceptovatelné riziko	4 – 10
• Mírné riziko	11 – 50
• Nežádoucí riziko	51 – 100
• Nepřijatelné riziko	101 - 125

6. ZÁSADY POSTUPU PŘI IDENTIFIKACI A HODNOCENÍ RIZIK BOZP

Identifikace a hodnocení rizik tvoří nedílnou součást zabezpečování oblasti BOZP v rámci budovaného systému řízení. Proto je bezpodmínečně nutné provádět ji a aktualizovat v pravidelných intervalech a v případě pracovního úrazu.

Doplnění a přezkoumání rizik včetně stanovení stupně jejich nebezpečnosti je prováděno zejména:

- Při zásadních změnách technologie, změnách vstupů či výstupů
- Při změně právních předpisů, technických norem, technických a řídicích dokumentů;
- Na základě zjištění auditů a všech druhů kontrol;
- Na základě výsledku přezkoumání systému BOZP vedením;
- Na základě vyhodnocení důsledků havárie, mimořádného stavu, těžkého či smrtelného pracovního úrazu, nebo provedené analýzy v oblasti rizik.

7. HODNOCENÍ RIZIK- METODIKA

Zavádí se a budou udržovány dokumentované postupy zajišťující:

- a. Identifikaci nebezpečí;
- b. Hodnocení rizik;
- c. Omezování rizik;

7.1. Identifikace nebezpečí

Na identifikaci nebezpečí se podílejí všichni zaměstnanci na všech stupních řízení.

Při identifikaci nebezpečí na pracovišti je nutno brát v úvahu:

- a. Situaci nebo události, popřípadě kombinaci okolností, které by mohly být příčinou úrazu nebo onemocnění;
- b. Charakter potenciálního úrazu nebo onemocnění, odpovídající příslušné činnosti, výrobku nebo službě;
- c. Dřívější úrazy, nehody a onemocnění.

V rámci procesu identifikace je třeba rovněž věnovat pozornost:

- a. Způsobu, jakým je práce organizována, řízena a vykonávána, jakož i veškerým změnám těchto podmínek;
- b. Uspořádání pracovišť, charakteru pracovních procesů, materiálů, strojů a zařízení;
- c. Výrobě, instalaci a uvádění do provozu, jakož i manipulaci a likvidaci (materiálů, pracovišť, strojů a zařízení);
- d. Nákupu zboží a služeb;
- e. Uzavírání kontraktů na dodávky a subdodávky strojů, zařízení, služeb a prací, včetně specifikace kontraktů a závazkových vztahů vůči dodavatelům;
- f. Kontrole, údržbě, zkoušení, opravám a výměnám (strojů a zařízení).

Bezpečnostní kategorie v organizaci řízené

- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- Bezpečnost technických zařízení – technická bezpečnost
- Požární bezpečnost
- Fyzická ochrana majetku
- Havarijní plánování
- Havarijní připravenost

8. CHARAKTERISTIKA ORGANIZACE Z HLEDISKA RIZIK.

Ve společnosti jsou provozovány činnosti, u kterých může docházet k rizikovým faktorům.

9. URČENÍ SKUPINY RIZIK – SBĚR DAT

V první fázi posuzování rizik byla provedena důkladná analýza dostupných interních informací.

Činnosti:

- rostlinná výroba
- Živočišná výroba

10. RIZIKA

Rizika rostlinná výroba

▪ Nastupování a vystupování do/z kabiny stroje: Riziko plynoucí z nevhodné konstrukce a povrchové úpravy stupaček v provedení bez madel, riziko poranění při pádu z výšky nebo riziko úderu o konstrukci stroje.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	3	2	18	Mírné riziko

▪ Opravy a údržba strojů při vypnutém pohonu: Riziko uklouznutí, pádu náradí, poranění o ostré hrany, poranění úlomky odletujícími při odsekávání nebo při narážení součástí (zejména pokud nejsou použity ochranné brýle), riziko vzniku často i smrtelných úrazů při přiražení nebo přimáčknutí nezajištěnou částí stroje.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

▪ Manipulace na ložné ploše, s bočnicemi a s materiálem u stroje: Riziko přiskřípnutí nebo přiražení končetiny, pádu z ložné plochy, zavalení nebo zasypání uvolněnými materiály.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	3	2	18	Mírné riziko

▪ Výstup a sestup na/z ložné či pracovní plochy nebo prostoru: Pády s rizikem přejetí při naskakování a seskakování ze stroje za jízdy.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

- Připojování, odpojování a přestavování strojů: Riziko přiražení ruky nebo nohy, udeření ojí vozu, zhmoždění prstů při práci bez ochranných rukavic.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	3	18	Mírné riziko

- Startování motoru, řízení a jízda strojů: Riziko přejetí při couvání či startování, při uvedení stroje do pohybu bez výstražného signálu, při jízdě na svažitém terénu či při převrácení stroje, úder neupevněným předmětem v kabině, úder o volant, nežádoucí spuštění stroje při opravě.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	5	2	30	Mírné riziko

- Opravy, údržba a čištění stroje za chodu: Riziko zachycení nebo stržení části těla při odstraňování namotaného nebo nahromaděného materiálu, zachycení uvolněného oděvu rotující částí stroje, úder pohybující se částí stroje.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	3	2	18	Mírné riziko

- Samovolné rozjetí stroje: Riziko přejetí, zachycení nebo přiražení k jinému stroji nebo k části stavby po odpojení přípojného stroje, při nedostatečném zajištění zaparkovaného stroje či roztahování dvou vozidel.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Otevírání a zavírání dveří kabiny stroje: Riziko úrazů způsobených druhou osobou i samotnou obsluhou.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	3	2	18	Mírné riziko

Hlavní rizika u jednotlivých skupin strojů a zařízení

Mechanizační prostředky pro dopravu

Traktory a nákladní vozidla ▪ Hlavní rizika: Vyplývají z nevyhovujícího technického stavu mechanizačních prostředků (zejména traktorů), z řízení vozidel bez oprávnění (řízení malotraktorů osobou s řidičským průkazem skupiny T, ale mladší 17 let, či řízení mimo přípravu na povolání, případně po veřejných komunikacích), z roztahování vozidel (poranění o roztržený řetěz či lano, lépe použít tažné tyče), z jízdy bez propojeného brzdového systému, z jízdy s nefunkční elektroinstalací či na svažitém terénu (dopravní nehody), z přepravy osob v kabině vozidla či na korbách valníků (uzavřené bočnice, ne sklápěčka, do 15 osob, sed na podlaze), z naskakování a seskakování za jízdy, z nedostatečné koordinace činností mezi spolupracovníky zejména při couvání či připojování a

odpojování vozidel, z přepravy strojů a zařízení po veřejných pozemních komunikacích bez úpravy pro převoz (kombajny), z provádění oprav za chodu stroje.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Samosběrací návěsy (včetně senážovacích) ▪ Hlavní rizika: Zachycení obsluhy vyprazdňovacím dopravníkem (hřeblem nebo řetězem) při čištění za chodu stroje, při mazání řetězu za chodu, při ručním otevírání zadního čela krytu kasače a připojování návěsu, při používání náhonových hřídelí s poškozeným nebo neúplným ochranným krytem.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Krmné vozy ▪ Hlavní rizika: Při používání náhonových hřídelí s poškozeným nebo neúplným ochranným krytem, při připojování vozidel.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Stroje a zařízení pro obdělávání, přípravu a úpravu půdy

Radliční pluhy ▪ Hlavní rizika: Při připojování a odpojování, spouštění a zvedání hydraulikou, výměně opotřebovaných částí stroje (ostří čepele, plazů, radlice, slupic).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Brány, kypřiče (kultivátory, kombinátory) a diskové podmiítače ▪ Hlavní rizika: Při zdržování se před strojem či stání na branách.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Rotavátory ▪ Hlavní rizika: Při zdržování se za strojem (odletujícími částicemi, noži apod.).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Mechanizační prostředky pro setí, sázení a hnojení

Secí stroje ▪ Hlavní rizika: Nadměrná fyzická náročnost z důvodu chybějící mechanizace při manipulaci s materiálem (při obsluze znamenáků), riziko pádu z obslužné lávky, riziko vzniku nemoci či alergie při kontaktu osiva mořeného zdravými škodlivými chemickými přípravky s pokožkou či při kontaktu prachu s dýchacími cestami. (Nebezpečí hrozí zejména u starých typů secích strojů, nové secí kombinace tato rizika prakticky eliminují.)

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Sazeče brambor ▪ Hlavní rizika: Při naplňování zásobníků, při couvání k vozidlům se sadbou.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Rozmetadla průmyslových hnojiv ▪ Hlavní rizika: Při připojování a odpojování, při zasažení očí osoby stojící za rozmetadlem odletujícím hnojivem (riziko podráždění), při kontaktu pokožky s hnojivem (riziko alergie).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Rozmetadla statkových hnojiv ▪ Hlavní rizika: Během čištění korby rozmetadla při spuštěném motoru a zapnutém kloubovém hřídeli, při odstraňování provázků ze slámy z rozmetného soustrojí (pořezání), při kontaktu pokožky s hnojivem (riziko infekce).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Rozmetadla kejdy a močůvky, cisterny ▪ Hlavní rizika: Při manipulaci s hadicemi pod tlakem, při čištění a opravách uvnitř cisterny, při kontaktu pokožky s hnojivem (riziko otravy).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Mechanizační prostředky k ochraně rostlin a k zavlažování

Postřikovače a poprašovače ▪ Hlavní rizika: Při manipulaci s chemickými přípravky (příprava roztoků, míchání, přelévání) možnost zasažení očí, poleptání pokožky, vdechnutí toxických výparů, při plnění nádrží (pády), při připojování a odpojování strojů, při čištění strojů po práci.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Zavlažovací zařízení ▪ Hlavní rizika: Při neodborném spuštění hnacího agregátu, při manipulaci se závlahovým potrubím, při připojování plošného zavlažovače ke stabilnímu rozvodu vody.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	3	2	12	Mírné riziko

Stroje pro sklizeň píce a obilovin

Samojízdné sklizeňské řezačky ▪ Hlavní rizika: Riziko převrácení při jízdě na svazích (vysoké těžiště), riziko zachycení či přejetí osob při opravách, seřizování nebo během oprav za chodu (nedostatečný výhled).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Sklízecí mlátičky, kombajny • Hlavní rizika: Riziko přejetí při couvání, při vyprazdňování zásobníků obilí, riziko úrazu při práci ve svahu, riziko vtažení do stroje žacím ústrojím či podávacím dopravníkem při chodu stroje, při náhodném spuštění stroje během čištění vytrásadel.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Rotační žací stroje ▪ Hlavní rizika: Při jízdě může dojít k úrazům v důsledku zasažení odletujícími částicemi (kameny až 30 m), při opravách pořezání o nože.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
4	3	2	24	Mírné riziko

Prstové žací stroje ▪ Hlavní rizika: Úrazy při čištění ucpaného žacího ústrojí a při výměně součástí.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
4	3	2	24	Mírné riziko

Žací mačkače ▪ Hlavní rizika: Úrazy při výměně součástí, čištění žacího ústrojí, nastupování a sestupování do/z kabiny, při činnostech prováděných za chodu stroje.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Vysokotlaké lisy ▪ Hlavní rizika: Při obsluze vtažení do podávacího ústrojí rotujícím sběračem, zachycení končetiny nebo navinutí oděvu při čištění ucpaných částí stroje za chodu, propíchnutí ruky či hlavy vázací jehlou nebo úraz vzniklý v důsledku uvolnění kyvného mechanismu při samovolném zapnutí chodu stroje během zavádění vázacího motouzu za chodu motoru.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

Stroje pro sklizeň okopanin

Samojízdné sklízecí chrástu ▪ Hlavní rizika: Při obsluze nebo čištění stroje za chodu (vtažení za oděv u vynášecího dopravníku, úder rotujícími náhony kopírovacích válců), při couvání a rozjíždění (pády ze stroje).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Vyorávač bulev ▪ Hlavní rizika: Při čištění motoru a kapoty či při nastupování a sestupování (pády ztrátou stability), při čištění vyorávacích jednotek, úrazy vlivem špatné organizace práce při pohybu více souprav po pozemku.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Sklízeče brambor ▪ Hlavní rizika: Při naskakování a seskakování za jízdy, při couvání a otáčení soupravy na souvratích (pády, přejetí), při odstraňování namotané natě z pohybujících se dopravníků (vtažení končetin do dopravníku), při čištění vyorávacího soustrojí za jízdy, při provádění oprav.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Linky na posklizňové zpracování zemědělských plodin

Linky na posklizňové zpracování zrnin ▪ Hlavní rizika: Při kumulaci obilních prachů (riziko vzniku nemoci či alergie při kontaktu prachu s dýchacími cestami, riziko výbuchu či požáru), při obsluze pásových, šnekových dopravníků či dalších součástí linek s nekrytými pohyblivými částmi, při neohlášeném spuštění linky, při vstupu na uskladněné obilí (pohmoždění i udušení v důsledku zasypaní), při používání mechanických lopat, při provozu sušáren (riziko popálení), při provozování zařízení na moření osiva (riziko vzniku nemoci či alergie při kontaktu osiva mořeného zdraví škodlivými chemickými přípravky s pokožkou).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Linky na posklizňové zpracování brambor ▪ Hlavní rizika: U pařící kolony riziko popálení, ve skladech a třídírnách brambor úrazy při provozování vysokozdvíhacích vozíků, úrazy při provozování třídících linek, zachycení točivými či sbíhavými částmi dopravníků.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Linky na zpracování ovoce a zeleniny ▪ Hlavní rizika: Obdobná jako u předchozího typu linek, při zpracování cibule a kořenové zeleniny zpravidla vysoká prašnost (nutno instalovat odsávací zařízení, vhodná je obsluha z centrálního velínu).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	3	24	Mírné riziko

Linky na posklizňové zpracování píce ▪ Hlavní rizika: Úrazy u příjmových, dávkovacích a naskladňovacích zařízení, dopravníků, úrazy u granulátorů a šrotovníků (pády při práci na zařízení za chodu), zpravidla riziko hluku.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Linky na posklizňové zpracování chmele ▪ Hlavní rizika: Úrazy při navěšování rév na dopravník, při zachycení dopravníkem, jinou pohyblivou částí linky či pohybující se révou, riziko vzniku alergie po kontaktu s prachem a pylem z chmelových šištic.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Hlavní zásady při používání zemědělské techniky v rostlinné výrobě

- Nepoužívat stroj/zařízení bez seznámení se s návodem pro jeho bezpečný provoz, obsluhu a údržbu a bez proškolení a zácvičení v jeho správném používání.
- Zkontrolovat technický stav stroje/zařízení před každým jeho použitím.
- Nepoužívat stroj/zařízení s nefunkčními nebo poškozenými ochrannými zařízeními.
- Neotvírat ochranné kryty na stroji/zařízení dříve, než se zastaví všechny jeho pohyblivé části.
- Zajistit stroj/zařízení před jeho odpojením od tažného vozidla proti samovolnému pohybu nebo překlopení.
- Dodržovat bezpečnou vzdálenost mezi stroji/zařízeními při jejich skupinovém nasazení (rotační sekačky, rozmetadla, sklizňová technika aj.).
- Nepřevážet v kabině mobilního stroje/zařízení (traktoru apod.) více osob, než je povoleno, či jiným než předepsaným způsobem.
- Neseskakovat z pohyblivého se ani stojícího stroje/zařízení, ani na něj nenaskakovat.
- Nepoužívat zakázané způsoby práce při zapojování souprav strojů/zařízení.
- Při práci na svahu používat pouze stroje/zařízení s odpovídající svahovou dostupností.
- Neprovádět žádné zakázané činnosti za chodu stroje/zařízení nebo jeho částí.

Poznámka: Obdobné zásady platí při používání zemědělské techniky ve výrobě živočišné.

Ostatní pomocné práce v rostlinné výrobě

Manuální práce

- Hlavní rizika: Úrazy při pohybu po komunikacích i na polích (pády, uklouznutí), při přenášení břemen či náradí, při práci s ručním náradím (vidle, kopáč, kosa, srp, pila, sekera, kladivo).

Kritéria míry rizikovitosti				Faktor rizikovitosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Dbát na organizaci práce a uspořádání pracoviště tak, aby práce mohla být prováděna bezpečně. Zabraňovat zbytečnému nadměrnému či jednostrannému fyzickému zatížení, nevhodným pracovním polohám a pohybům, případně alespoň přerušovat práci zařazením bezpečnostních přestávek.

Pomocné práce u strojů

- Hlavní rizika: Nastupování a sestupování ze strojů, při čištění okolí strojů, při pytlování, při ustavování strojů do pracovní polohy, při spojování trubek k senometu či zrnometu, při ukládání sena a slámy (riziko vzniku alergie či nemoci při kontaktu pokožky a dýchacích cest s prachem, pylem, osinami), při rozbíjení ztvrdlého hnojiva (úrazy, ale i podráždění či alergie), při vysypávání brambor na vůz (přejetí nohy) aj.

Kritéria míry rizikovitosti				Faktor rizikovitosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Nutná dokonalá znalost zásad práce u strojů a zařízení, správná technika práce; práci organizovat tak, aby ji bylo možno provádět bezpečně. Stálá pracovní místa udržovat v čistotě, podlahy udržovat v dobrém technickém stavu.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v živočišné výrobě

Rizika při pracovních činnostech

Pohyb v prostorách určených pro chov ▪ Pády zaměstnanců vlivem neprovádění úklidu na komunikacích, neudržování podlah, nezakrytí kanálů, nezabezpečení shozů, pater nebo schodů, pády na kluzkých (zejména mokrých) podlahách, pády do jímek, u chovu koní pády při jízdě na koni.

Kritéria míry rizikovosti				Faktor rizikovosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Manipulace se zvířaty ▪ Při čištění, přivazování a odvazování, vážení, při veterinárních a inseminačních zákrocích, nakládání na dopravní prostředky, přehánění apod.; riziko přitisknutí, přimáčknutí ke konstrukci, kousnutí, kopnutí, přišlápnutí, povalení, bodnutí rohem, napadení, u drůbeže klovnutí, poranění křídly aj.

Kritéria míry rizikovosti				Faktor rizikovosti
P	N	H	R	
4	4	2	32	Mírné riziko

Opravy a údržba stájové techniky ▪ Riziko uklouznutí, pádu náradí, poranění o ostré hrany či odletující úlomky při odsekávání nebo narážení součástí bez ochranných brýlí, při opravách, údržbě a čištění stroje za chodu, při používání chemických přípravků na dezinfekci zařízení či prostor (např. dojícího zařízení).

Kritéria míry rizikovosti				Faktor rizikovosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Práce v nádržích, jímkách, zásobnících, senážních věžích ▪ Riziko při vstupu bez zajištění druhou, případně třetí osobou a bez ověření výskytu nebezpečných plynů a dostatku kyslíku ve vzduchu (otrava, udušení).

Kritéria míry rizikovosti				Faktor rizikovosti
P	N	H	R	
2	5	2	20	Mírné riziko

Opravy a údržba krmné techniky ▪ Obdobné jako v rostlinné výrobě při dopravě a opravách transportních zařízení, při práci spojené se zásobníky krmných směsí, šrotů.

Kritéria míry rizikovosti				Faktor rizikovosti
P	N	H	R	
2	4	2	16	Mírné riziko

Zařízení pro ustájení hospodářských zvířat

Zařízení pro chov zvířat • Vstupy musí být vybaveny dezinfekčními rohožemi, chodby, podlahy, nakládací rampy musí být volné, udržované, v mokrých provozech snadno omyvatelné a vyspádované, musí být dostatečné osvětlení (mytí oken), objekt musí být vzdušný, vrata musí být zajistitelná v otevřené poloze, veškerá zařízení musí splňovat podmínky pro bezpečnou práci (kryty), musí být k dispozici potřebné návody a dokumentace (dojírný, dojící zařízení, zařízení na odklíz chlévské mrvy, chladičí zařízení). Součástí zařízení bývají zásobníky sypkých hmot, rizika vyplývají z neoprávněného vstupu do zařízení, z nepovoleného způsobu práce (např. v zásobníku při odběru), čištění, rozrušování kleneb (bez zajištění dvěma dalšími osobami) apod.

Další riziko představují veškerá transportní zařízení (doprava krmných směsí, odklíz hnoje apod.). Venkovní prostory pro chov zvířat (pastviny, výběhy aj.) musí být zabezpečeny tak, aby nedocházelo k nežádoucím únikům zvířat.

Práce v objektech se zvířaty ▪ Nutno dodržovat pravidelný režim dne při ošetřování zvířat. Vstupovat a zdržovat se v těchto objektech smí pouze zaměstnanci, další osoby výhradně s vědomím zaměstnavatele (a v doprovodu jím pověřeného zaměstnance).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
4	4	2	32	Mírné riziko

Ošetřování hospodářských zvířat

Zacházení se zvířaty • Musí být klidné, rozhodné a vlídné. Důležité je jednání ošetřujících zaměstnanců a jejich vztah ke zvířatům, obratnost, okamžité a přiměřené reakce na chování zvířete. Nutná je znalost chování zvířat a správného postupu při vytváření jejich určitých žádoucích návyků. Značná rizika jsou při přemísťování trvale uvázaných zvířat (pocit strachu, s nepředvídatelnou reakcí). Týrání a dráždění zvířat je nepřijatelné. Ke zvířeti se přistupuje až po upozornění hlasem. Je zakázáno přistupovat k ležícímu zvířeti, pokud se nejedná o zvíře nemocné. U nebezpečných zvířat nebo zvířat s nebezpečnými projevy je nutné jištění druhým zaměstnancem.

Čištění zvířat • Je nejen hygienickým opatřením, ale ovlivňuje i celkový zdravotní stav zvířat. Začíná a přistupuje se ze strany, kde není sloup (u skotu), koně v boxech se na dobu nezbytně nutnou přivazují. U volného ustájení skotu na hluboké podestýlce (sláma) se čištění provádí zpravidla při jejím odstraňování.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

Přivazování a odvazování, převádění • Fyzicky náročná práce, nutné použití ohlávky s vodícím řemenem, vodící šňůrou nebo tyčí (s výjimkou koní). Vodící řemen nesmí mít zaměstnanec omotan okolo ruky. Při nahánění velkých zvířat pomocí naháněcích uliček a zábran musí být zaměstnanec vždy za zábranou.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

Veterinární zákroky, inseminace, odrohování, strouhání paznehtů, kování • Vždy je nutno zajistit dostatečný počet kvalifikovaných zaměstnanců.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

Krmení • Rizikové, pokud je spojeno s bezprostředním stykem se zvířetem (staré objekty).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	3	24	Mírné riziko

Odkliz hnoje • Rizikový, pokud se jedná o odkliz visutými drážkami, oběžným shrnovačem chlévské mrvy či jiným transportním zařízením.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
2	4	3	24	Mírné riziko

Chov skotu

- Hlavní rizika: Kopnutí (od boku), bodnutí nebo pohmoždění rohem, dále přitisknutí, povalení, zavalení nebo pošlapání, uklouznutí (při vstupu do stání nebo do boxu, při asistenci u telení, při přehánění nebo vedení), napadení býkem, zranění způsobené ocasem krávy při dojení na stání ve vazné stáji.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Dospělý skot musí být ve vazné stáji bezpečně uvázan za šiji, u býků starších dvanácti měsíců se musí obsluha vždy přesvědčit, že se ve stáji nepohybuje neuvázané zvíře. Při vstupu na stání nebo do boxu musí mít obsluha zajištěnu ústupovou cestu a dohled dalšího zaměstnance. Při volném ustájení nesmí zaměstnanec sám vstupovat mezi volně ustájený skot. Přehánění skotu se zpravidla provádí pomocí zábran. Zaměstnanec otevírá vrata nebo branku vždy zvenku a tak, aby byl chráněn konstrukcí. Plemenný býk musí být jištěn dvojitým obojkem s dvojitým úvazkem (případně dalším bezpečným jištěním). Při vstupu do boxu musí mít zaměstnanec zajištěn dohled dalšího zaměstnance (způsobilého poskytnout první pomoc). Plemenného býka je nutno před veterinárním zákrokem, ošetřením paznehtů či jiným úkonem nejdříve bezpečně uvázat. Při ošetřování býka ve stání je nutné, aby ošetřující zaměstnanec přiměl býka, aby ustoupil šikmo stranou. Plemenní býci se vodí na vodicích tyčích, zapnutých do nosního kroužku, alespoň jedním zaměstnancem, je možno použít i pevných otěží a vedení býka nejméně dvěma zaměstnanci, vždy tak, aby býk byl bezpečně ovládan (podle povahy zvířete). Při vyhánění plemenného býka z boxu se zaměstnanec chrání konstrukcí a musí mít zajištěnu únikovou cestu (podle potřeby). Při odběru semene od plemenného býka nesmí ošetřující zaměstnanec provádět současně i jiné úkony.

Chov koní

- Hlavní rizika: Kopnutí od zadních končetin, u vzpínajícího se koně i od předních končetin, pokousání (při nevhodném způsobu krmení či přístupu ke zvířeti), přitisknutí, povalení, zavalení nebo pošlapání při vstupu do stání nebo boxu, pokopání, potahání, uklouznutí při vedení koně nebo při přehánění, pády z koně při jízdě, případně potahání, zranění v obličejí způsobená pohozením hlavy koně, odření nohou od sedla, případně rukou od otěží a krku koně.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

- Hlavní zásady: S koněm se zachází klidně, opatrně a s rozvahou. Při vstupu do stání nebo do boxu se ošetřující zaměstnanec ohlašuje obvykle slovem „Ustup“ a jménem koně. Vstupuje až poté, co kůň ustoupí. Ve vazném stání je kůň uvázan za stájovou ohlávku zpravidla se dvěma vazáky procházejícími vazacími kroužky a se závažím. Od ostatních koní je oddělen přepážkou (zavěšenou na dvou koncích). Kůň v boxu se uvazuje pouze při čištění a ošetřování. Kůň kopavý či kousavý se umísťuje odděleně, aby neohrožoval své okolí, a ustájovací místo se označí tabulkou, upozorňující na jeho nebezpečné projevy. Kůň se vede z levé strany, přičemž otěže, opratě, vodící řemen, šňůra nebo postraňky nesmí být vedeny po zemi, a zaměstnanec nesmí mít otěže, opratě, vodící řemen nebo šňůru omotány okolo ruky nebo těla. Při vedení osedlaného koně jsou třmeny vytaženy nebo přehozeny přes sedlo. K výcviku koně se přistupuje s přihlédnutím ke stupni jeho výcviku, stáří, fyzickým a psychickým předpokladům. Zaměstnanec při tréninku koní a při skákání s koněm používá ochrannou přilbu. Při vedení koně při jízdě v zástupu se dodržuje minimální třímetrový rozestup. Hřebci se zpravidla vodí na jednoduché uzdečce nebo na ohlávce s obnoskem, vodítko, lonži či otěže nesmí mít zaměstnanec navlečeny na zápěstí ruky.

Převádění koní – střet s vozidlem, používat vesty a dbát zvýšené opatrnosti

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

Chov prasat

- Hlavní rizika: Napadení agresivním kancem při zapouštění prasnic, napadení prasnicí při odstavu selat, podražení nohou, napadení a pokousání prasetem při vážení, nakládání, přehánění nebo práci v koticích.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Při přehánění prasat se zaměstnanec pohybuje za přeháněnou skupinou, při vedení kance používá pevný vodící prut. Plemenní kanci se umísťují odděleně v jednotlivých koticích nebo boudách. Při čištění koticů nebo výběhů, při zapouštění prasnic či při odstavu selat od prasnic je nutná přítomnost dalšího zaměstnance.

Chov drůbeže

- Hlavní rizika: Podrápání, úder křídly, poklování, u chovu vodní drůbeže možnost pádu a uklouznutí zaměstnanců na mokřem či kluzkém podkladu.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: U vstupů do všech objektů musí být umístěna dezinfekční rohož. Elektrické líhně mohou být umístěny pouze v suchých a dobře větraných místnostech, před každým čištěním, dezinfekcí či opravou musí být odpojen přívodní kabel. Zásady pro provoz a obsluhu zásobníků krmných směsí jsou obdobné jako v rostlinné výrobě. Při použití plavidel při chovu vodní drůbeže používají zaměstnanci v případě potřeby ochranné prostředky (záchranné kruhy nebo záchranné plovací vesty).

Chov koz a ovcí

- Hlavní rizika: Potrkání, povalení a pošlapání zejména při splašení stáda, stříhání nebo dojení.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Při vyhánění ovcí a koz na pastvu zaměstnanec stojí za otevřenými dveřmi tak, aby ho ochránily před tlakem stáda. K pasení koz a ovcí lze používat pouze psy se speciálním výcvikem pro tuto činnost. U agresivních plemenů, zejména rohatých plemen, je nutné se neotáčet zády ke zvířeti (myslí si, že před ním člověk utíká, a napadá jej). Pro bezpečné ovládnutí takových plemenů použít obojek nebo ohlávku se zaklesnutou vodící tyčí.

Chov kožešinových zvířat

- Hlavní rizika: Pokousání, poškrábání (náhodné či při napadení zvířetem), riziko poškození zraku sekretem zvířete.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Prostory, klece nebo kotce pro chov kožešinových zvířat se řádně zabezpečují před nežádoucím únikem zvířat. Při jejich ošetřování, očkování nebo jiných speciálních úkonech je kromě ošetřujícího zaměstnance nutná přítomnost dalšího zaměstnance. Zvířata se zajišťují nasazením náhubku nebo svázáním čelistí, použitím fixační klíčky či speciálních fixačních pomůcek (kleště). Při manipulaci se zvířaty musí zaměstnanci používat ochranné kožené rukavice. Při odchytu zvířat z klecí je nutná přítomnost alespoň dvou zaměstnanců.

Chov psů

- Hlavní rizika: Pokousání, poškrábání, povalení (náhodné či při napadení psem), zranění drátěným košem, potahání na vodítku (zejména u velkých plemen psů).

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	3	36	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Při výcviku je nezbytné zachovat klid, rozvahu a postup, který odpovídá charakteru cvičeného psa. V době, kdy pes neprovádí práci (střežení objektu, práce se stádem), je řádně a bezpečně zajištěn v kotci. Pokud se pes pohybuje ve veřejných prostorech a po veřejných komunikacích, musí být trvale pod kontrolou ošetřovatele. Při ošetřování nemocného psa, očkování nebo jiných speciálních úkonech je kromě ošetřujícího zaměstnance vždy nezbytně nutná přítomnost dalšího zaměstnance.

Chov včel

- Hlavní rizika: Pobodání, alergie na včelí jed.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Hlavní zásady: Zaměstnanec při práci se včelami používá včelařskou kuklu nebo závoj a rukavice, dále používá kuřák pro vývoj kouře k odpuzování včel. Stálá i mobilní stanoviště v čel, která jsou umístěna mimo ohrazené, uzavřené nebo oplocené prostory, musí být na dobře viditelném místě označena bezpečnostními značkami „Zákaz vstupu nepovolaným osobám“ a „Biologické riziko“. Doprava včel se provádí pouze v pevných úlech nebo zařízeních, jejichž jednotlivé části jsou pevně spojeny. Česna musí být uzavřena. Pokud je doprava prováděna koňským potahem, česna se otevírají na novém stanovišti až tehdy, je-li potah v bezpečné vzdálenosti.

Ostatní rizika

- Shazování balíků seno, sláma: nebezpečí pádu z výšky, pád ze žebříku. Balíky neshazovat ručně, ale pomocí vidlí na vozíku. Při vstupu na žebřík dodržovat zásady ze školení pro práci na žebříku.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

- Vznik požáru – nekouřit v prostorech, kde může dojít k požáru, výbuchu. Např. Skla sena, slámy, stáje, v letních měsících když je sucho v místech nebezpečí vzniku požáru. Dále nekouřit, kde je hořlavý materiál. Neodhazovat nedopalky ve výše uvedeném prostoru. Neponechávat sklo, lahve v okolí sena, slámy, suché trávy, hrozí vznik požáru zapálení pomocí slunečních paprsků. Shazování balíků seno, sláma: nebezpečí pádu z výšky, pád ze žebříku. Balíky neshazovat ručně, ale pomocí vidlí na vozíku. Při vstupu na žebřík dodržovat zásady ze školení pro práci na žebříku.

Kritéria míry rizikivosti				Faktor rizikivosti
P	N	H	R	
3	4	2	24	Mírné riziko

11. ZÁVĚR

NEJČASTĚJŠÍ ZÁVAŽNÉ ÚRAZY

- Zaměstnanec při práci spadl z výšky a zemřel. (např. nevstupovat na eternitovou střechu)
- Zaměstnanec byl zasažen elektrickým proudem a zemřel.
- Zaměstnanec byl napaden zvířetem (nepracovat samostatně a dodržovat bezpečnost)